

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

آینه معرفت
(نشریه علمی فلسفه و کلام اسلامی)
سال بیستم، شماره ۶۳ / تابستان ۱۳۹۹

صاحب امتیاز:
دانشگاه شهید بهشتی
دانشکده الهیات و ادیان

مدیر مسئول:
دکتر حسن سعیدی

سر دبیر:
دکتر محمدعلی شیخ

مدیر داخلی:
دکتر زکریا بهارنژاد

اعضای هیئت تحریریه به ترتیب الفبا:

دکتر محمد ابراهیمی و رکیانی (دانشیار دانشگاه شهید بهشتی)، دکتر سیدعلی اکبر افجه‌ای (استاد دانشگاه علامه طباطبایی)، دکتر رضا اکبریان (استاد دانشگاه تربیت مدرس)، دکتر محسن جوادی (استاد دانشگاه قم)، آیت الله دکتر سیدحسن سعادت مصطفوی (دانشیار دانشگاه امام صادق)، دکتر حسن سعیدی (دانشیار دانشگاه شهید بهشتی)، دکتر محمدعلی شیخ (استاد دانشگاه شهید بهشتی)، دکتر منوچهر صانعی (استاد دانشگاه شهید بهشتی) دکتر قربان علمی (دانشیار دانشگاه تهران)

همکاران علمی این شماره به ترتیب الفبا:

دکتر مسعود اسمعیلی، دکتر رضا اکبری، دکتر محمد رسول ایمانی، دکتر زکریا بهارنژاد، دکتر عین‌اله خادمی، دکتر مریم خوشدل روحانی، دکتر اسماعیل دارابکلایی، دکتر مریم سالم، دکتر حسن سعیدی، دکتر محمدامین شاهجویی، دکتر عباس شیخ شعاعی، دکتر عبدالله صلواتی، دکتر ابراهیم نوئی، دکتر اصغر واعظی

مترجم چکیده‌ها:
دکتر محمد رضا عنانی سراب

ویراستار:
فروغ کاظمی

صفحه آرا:
مریم میرزایی

کارشناس:
حسین مقیسه (صادقی)

نشانی: تهران، اوین، دانشگاه شهید بهشتی، دانشکده الهیات و ادیان، دفتر نشریه کد پستی: ۱۹۸۳۹۶۹۴۱۱

www.scj.sbu.ac.ir
E-Mail: ayenehmarefat@sbu.ac.ir

تلفکس: ۲۲۴۳۱۷۸۵ تلفن: ۲۹۹۰۵۶۹۴
چاپ و صحافی: چاپخانه دانشگاه شهید بهشتی

در تاریخ ۹۱/۱۰/۲۵ طی نامه ۲۰۵۱۳۹/۳/۱۸ رتبه علمی پژوهشی نشریه آینه معرفت توسط کمیسیون نشریات وزارت علوم و تحقیقات و فناوری تمدید اعتبار شده است.

دسترسی به مقالات این نشریه آزاد است.

نشریه علمی آینه معرفت در سایت زیر به طور تمام متن قابل بازیابی است:

www.ISC.gov.ir
www.SCJ.sbu.ac.ir
www.Magiran.com

پایگاه استنادی علوم جهان اسلام
پایگاه نشر دانش (پند)
بانک اطلاعات نشریات کشور (مگیران)

شروع انتشار: زمستان ۱۳۸۲

سال نشر: ۱۳۹۹

قیمت تک شماره: ۲۵۰۰۰ تومان

توجه: مسئولیت مطالب و نظریات مطرح شده در مقاله‌های این نشریه علمی بر عهده نویسندگان آن است و چاپ آنها به معنای تأیید آنها نیست.

۱. راهنمای نگارش مقالات

- مشخصات نویسنده: نام و نام خانوادگی، مرتبه علمی و سازمان متبوع صاحب اثر (مؤلف / مترجم)، نشانی دقیق پستی و الکترونیکی و تلفن تماس در پایان مقاله آورده شود.
- تصمیم گیری در مورد چاپ مقاله‌ها توسط هیئت تحریریه و دو داور متخصص در بازه زمانی ۵ ماه صورت می‌پذیرد.
- مقاله در نشریه دیگر چاپ نشده یا همزمان برای سایر مجلات ارسال نشده باشد.
- در مقاله‌هایی که بیش از یک مؤلف دارد باید نویسنده مسئول مشخص شود و مقاله‌های دانشجویان در مقطع تحصیلات تکمیلی با معرفی استاد راهنما برای داوری ارسال خواهد شد.
- مسئولیت مطالب مندرج در مقاله‌ها بر عهده نویسنده (یا نویسندگان) است.

۲. ساختار مقاله و روش نوشتن آن

- عنوان مقاله ناظر بر موضوع تحقیق، کوتاه و رسا باشد.
- چکیده؛ حدود ۲۰۰-۱۵۰ کلمه به زبان فارسی و انگلیسی نوشته شود و دربردارنده شرح کوتاه و جامع محتوای نوشتار باشد، شامل: بیان مسئله؛ هدف؛ ماهیت پژوهش و نتیجه باشد.
- مقاله‌های ارسالی مرتبط با زمینه‌های تخصصی فلسفه و کلام اسلامی به زبان فارسی، پذیرفته می‌شود.
- مقاله‌ها در کادر مشخص شده مجله (راست، چپ و پایین ۴/۵ سانتیمتر و بالا ۶ سانتیمتر) و قلم زر ۱۳، حداکثر ۲۵ صفحه - تنظیم شود.
- دریافت مقاله فقط از طریق سامانه پند، سامانه مدیریت نشر به آدرس www.scj.sbu.ac.ir امکان پذیر است.

۳. فهرست منابع و مأخذ

کتاب: نام خانوادگی، نام (نویسنده)، عنوان کتاب، شماره جلد، نام مترجم یا مصحح و غیره، محل نشر، نام ناشر، سال نشر.

مقاله:

الف) چاپ شده در مجموعه یا دایرةالمعارف :

نام خانوادگی، نام (نویسنده)، «عنوان مقاله»، نام مترجم، عنوان مجموعه یا دایرةالمعارف، اهتمام کننده، محل نشر، نام ناشر، سال نشر، صفحه‌ها.

ب) چاپ شده در مجلات:

نام خانوادگی، نام (نویسنده)، «عنوان مقاله»، نام مترجم، نام مجله، دوره یا جلد، شماره (فصل / ماه و سال)، صفحه‌ها.

ج) چاپ شده در روزنامه:

نام خانوادگی، نام (نویسنده)، «عنوان مقاله»، نام مترجم، نام روزنامه، شماره (روز و ماه و سال)، صفحه.

پایان نامه و منابع الکترونیکی: نام خانوادگی، نام، نام مقاله، آدرس اینترنتی، تاریخ

از نویسندگان محترم تقاضا می‌شود از ارسال مقالاتی که مطابق شیوه‌نامه نیست، خودداری فرمایند؛ صرفاً مقالاتی مورد ارزیابی قرار می‌گیرند که مطابق شیوه‌نامه نگاشته شده باشند.

فهرست مطالب

- ۷ حدوث عالم از دیدگاه صدرالمألهین و تطبیق آن با آیات و روایات
محسن ایزدی- سید محمدجواد سیدهاشمی- علی بادپا
- ۸ جایگاه لطایف چهارگانه در کسب معرفت از دیدگاه عینالقضات همدانی
صبا فدوی- عظیم حمزئیان- قدرت ا... خیاطیان
- ۹ قواعد فلسفی و چستی‌شناسی توحید ربوبی در تفسیر المیزان
محمدعلی رستمیان- آزاده ابراهیمی فخاری
- ۱۰ بررسی تأثیر غزالی بر سهروردی در مسئله تناسخ، سیدمحمد علی دیباجی- لیلا شیخی
- ۱۱ ارزیابی تجربه زیبایی در افلاطون به مثابه تجربه‌ای مینوی با تکیه بر دیدگاه رودلف اتو
علیرضا طاهری سودجانی- محمدرضا بیات
- ۱۲ نسبت آموزه رجعت با تعالیم یهود و عبدالله بن سبأ، نقد رویکرد ناصر القفاری به اصالت رجعت
مژگان کلاچاهی ثابت، محمدهادی قندهاری
- ۱۳ بررسی تطبیقی کرامات اولیاء از دیدگاه هجویری، قشیری و امام محمد غزالی
شهلا علیه پور، مهدی شریفیان

Temporal Creation of the World from Mulla Sadra's Perspective and Its Comparison with Quranic Verses and Islamic Hadith, Mohsen Izadi- Seyed Mohamad javad seyed Hashemi- Ali badpa

The Place of Four Subtleties in Gaining Knowledge from Ain-Al Quzat Hamedani's Point of View, Saba Fadavi- Azim Hamzeian- Ghodratollah Khayatian 15

Philosophical Rules and Ontology of Monotheism in Al-Mizan Exegesis 16
Mohammad Ali Rostamian- Azadeh Ebrahimi Fakhari

Investigating the Effect of Ghazali on Suhraward on the Issue of Reincarnation 17
Seyed Mohammad Ali Dibaji- Leila Sheikhi

Evaluation of Plato's Experience of Beauty as a Numinous Experience with an Emphasis on Rudolf Otto's View, Alireza Taheri Soodejani- Mohammadreza Bayat 18

Relationship between Doctrine of Eternal Return and Jewish Teachings and Abdullah Ibn Saba: Critique of Nasser al-Qifari's Approach to the Originality of Eternal Return, Mozghan Kolachahi Sabet-Mohammad Hadi Qandehari 19

A Comparative Study of Saints' Miraculous Deeds from Hojwari, Ghosheiri and Imam Mohammad Ghazzali's Points of View, Shahla Eliyehpoor- Mahdi Sharifian 20

نشریه علمی آینه معرفت

دانشگاه شهید بهشتی، تابستان ۹۹

Scientific Journal of Ayeneh Ma'refat
Shahid Beheshti University

کد مقاله: ۳۲۶۲۰

صفحات: ۱۸-۱

حدوث عالم از دیدگاه صدرالمতألهین و تطبیق آن با آیات و روایات

محسن ایزدی*

سید محمد جواد سیده‌اشمی**

علی بادپا***

چکیده

مسئله حدوث یا قدم زمانی عالم از مباحث مهم و محل نزاع بین حکما و متکلمان بوده است. متکلمان اسلامی غالباً با توجه به ظاهر متون دینی معتقد به حدوث زمانی کل جهان اعم از عالم فرشتگان و عالم طبیعت شده‌اند و در مقابل آنان حکمای اسلامی مجردات و ماده اولیه عالم طبیعت را فوق زمانی دانسته و بر حدوث ذاتی تأکید داشته‌اند. ملاصدرا نیز در عین اعتقاد به حدوث ذاتی عالم بر اساس مبانی خاص خود به‌ویژه حرکت جوهری، سعی کرده نظریه خاصی را درباره حدوث زمانی عالم مطرح کند که نه مخالف ظاهر آیات و روایات باشد و نه اشکالات وارد بر نظر متکلمان را داشته باشد. با توجه به موضوع مقاله، در این نوشتار سعی شده آیات مورد استشهاد صدرا در باب حدوث زمانی از مجموعه آثارش بررسی شود و احادیثی که می‌تواند در باب حدوث عالم مورد توجه قرار گیرد - هر چند متکلمان بدان نپرداخته‌اند - در تطبیق بر نظر متکلمان یا نظر صدرا مورد تحلیل قرار گیرد. در این تحقیق با تحلیل آیات و روایات به این نتیجه رسیده‌ایم که هر چند ظاهراً آیات قرآن کریم و روایات، بر مسوق بودن عالم به عدم دلالت دارد ولی صراحتی بر حدوث زمانی کل عالم یا ایجاد عالم پس از عدم آن در زمان ندارد. وجود زمان مستقل از عالم و مقدم بر عالم، علاوه بر مشکلات عقلی با ظواهر آیات و روایات نیز سازگار نیست؛ از این رو به نظر می‌رسد دیدگاه صدرالمتألهین از سایر دیدگاه‌ها با آیات و روایات مطابقت بیشتری دارد.

کلیدواژه‌ها: حدوث ذاتی، حدوث زمانی، قدم زمانی، حرکت جوهری، صدرالمتألهین، آیات و احادیث.

mohsenezadi@yahoo.com

javadsyedhashemi@gmail.com

ali.badpa@chmail.ir

* دانشیار فلسفه و کلام اسلامی دانشگاه قم

** دانشجوی دکتری مبانی نظری دانشگاه قم (نویسنده مسئول)

*** دانشجوی دکتری مبانی نظری دانشگاه قم

تاریخ دریافت: ۹۸/۱۰/۲۸ تاریخ پذیرش: ۹۹/۵/۴

نشریه علمی آینه معرفت
دانشگاه شهید بهشتی، تابستان ۹۹

Scientific Journal of Ayeneh Ma'refat
Shahid Beheshti University
کد مقاله: ۳۴۱۲۵
صفحات: ۳۸-۱۹

جایگاه لطایف چهارگانه در کسب معرفت از دیدگاه عین القضاة همدانی

صبا فدوی*

عظیم حمزنیان**

قدرت... خیاطیان***

چکیده

بخش مهمی از اندیشه‌های عین القضاة همدانی - عارف بزرگ سده ششم هجری - به بحث معرفت اختصاص دارد؛ و مقاله حاضر سعی دارد به روش توصیفی - تحلیل محتوایی، به نقش لطایف چهارگانه - از لطایف سبعة، مطرح در سلوک عرفانی - در معرفت بخشی از منظر عین القضاة بپردازد و مبانی معرفتی او را از طریق منابع و ابزار شناخت تحلیل و بررسی کند؛ زیرا عین القضاة به سه لطیفه نفس، دل و روح، عقل را هم می‌افزاید ولی آن را به کسب علوم نظری محدود می‌کند؛ و معتقد است دل به واسطه ذوق یا چشم بصیرت، نفس به واسطه شناخت نفس پیامبر(ص) یا در مرتبه فنا، به طور بی واسطه از روح - جان - امکان کسب معرفت پیدا می‌کنند، و همگی با مراتب مختلف یقین ارتباط دارند. اما آنچه نقش عقل را در نگاه عین القضاة بارز می‌کند یکی منشأ جبروتی و نقش آن به عنوان پلی بین عین و ذهن به عنوان ابزار ترجمه معرفت، و دیگری به عنوان پیش نیاز نخستین مرتبه معرفت است. به طور کلی او معرفت را علمی لدنی و ذوقی دانسته است؛ ولی علم و معرفت را نه صرفاً دو مفهوم شناختی، بلکه دو عالم وجودی در نظر گرفته است، به همین علت در تقسیم بندی عین القضاة علم تقلیدی و برهانی، جزو مراتب معرفت محسوب نمی‌شود.

کلیدواژه‌ها: عین القضاة همدانی، معرفت، نفس، عقل، دل، روح.

fadavis@semnan.ac.ir
ahamzeian@semnan.ac.ir
khayatyan@semnan.ac.ir

* دانشجوی دکتری عرفان و تصوف دانشگاه سمنان
** عضو هیئت علمی گروه ادیان و عرفان دانشگاه سمنان (نویسنده مسئول)
*** عضو هیئت علمی گروه ادیان و عرفان دانشگاه سمنان

تاریخ دریافت: ۹۹/۲/۱۸ تاریخ پذیرش: ۹۹/۵/۴

نشریه علمی آینه معرفت
دانشگاه شهید بهشتی، تابستان ۹۹

Scientific Journal of Ayeneh Ma'refat
Shahid Beheshti University
کد مقاله: ۳۱۶۸۵
صفحات: ۳۹-۵۲

قواعد فلسفی و چیستی‌شناسی توحید ربوبی در تفسیر المیزان

محمدعلی رستمیان*
آزاده ابراهیمی فخاری**

چکیده

فلسفه از جمله علمی است که همواره مورد هجومه مخالفان یا تأیید موافقان بوده است. عده‌ای قواعد فلسفه را فاقد حجیت دانسته‌اند و عده‌ای آن را در عمق بخشیدن به فهم ما از آیات و روایات، دخیل می‌دانند. از جمله روش‌هایی که می‌تواند کاربرد این‌گونه قواعد را در تفسیر متون دینی به منصفه ظهور برساند بررسی گستره این قواعد در تفاسیری است که با گرایش فلسفی نگاشته شده است و بررسی تفسیر المیزان که به قلم مفسری فیلسوف به رشته تحریر در آمده است می‌تواند کاربرد فلسفه را در عمق بخشیدن به فهم ما از آیات شریفه قرآن نمایان سازد. در این نوشتار به روش توصیفی تحلیلی کاربرد قواعد فلسفی در تفسیر آیات مربوط به توحید ربوبی مورد بررسی قرار می‌دهیم. دستاوردهای این پژوهش نشان می‌دهد که قواعد فلسفی تا چه میزان در تفسیر متون دینی کارایی دارد. ایشان در تفسیر آیه ۷۳-۸۴ انعام با طرح قاعده «نیاز معلول به علت در مرحله بقاء» استدلال ابراهیم علیه السلام بر توحید ربوبی را به تصویر کشیده‌اند. همچنین او از قاعده «معطی شیء نمیتواند فاقد شیء باشد» و قاعده «سنخیت بین علت و معلول» در تفسیر آیه ۲۵۸ بقره و رد استدلال نمرود بر اینکه زنده می‌کند و می‌میراند، بهره جسته است. ایشان برای تبیین برهان تمنع در تفسیر آیه ۲۲ انبیاء نیز دو قاعده فلسفی «منحصر در فرد بودن نوع مجرد» و «سنخیت بین علت و معلول» را به کار می‌گیرد.

کلیدواژه‌ها: قواعد فلسفی، تفسیر، توحید ربوبی، تفسیر المیزان، علامه طباطبائی.

rostamian89@gmail.com
msarjooghian@gmail.com

* عضو هیأت علمی دانشگاه اصفهان
** طلبه سطح ۴ مؤسسه آموزش عالی فاطمه الزهرا (س) اصفهان (خوراسگان) (نویسنده مسئول)

تاریخ دریافت: ۹۸/۸/۲۵ تاریخ پذیرش: ۹۹/۴/۳۰

نشریه علمی آینه معرفت
دانشگاه شهید بهشتی، تابستان ۹۹

Scientific Journal of Ayeneh Ma'refat
Shahid Beheshti University
کد مقاله: ۳۲۶۳۵
صفحات: ۷۶-۵۳

بررسی تأثیر غزالی بر سهروردی در مسئله تناسخ

سیدمحمد علی دیباجی*
لیلا شیخی**

چکیده

رد تناسخ و چگونگی معاد جسمانی دو مسئله مهم در فلسفه و کلام اسلامی است، چنان که هم برای اندیشمندان ادیان و مذاهب قدیم و هم برای فیلسوفان دین در عصر حاضر، دارای اهمیت است. به نظر می‌رسد که این دو مسئله در نزاع غزالی با ابن سینا دیدگاه خاصی را برای سهروردی پدید آورده است. سهروردی معاد جسمانی را با روش نقلی اثبات کرده و معتقد است که همین بدن عنصری در آخرت حاضر می‌شود؛ اما در مورد تناسخ، موضع او در کتبی که از تناسخ در آن‌ها سخن گفته، از جمله تلویحات و لمحات، با حکمة الاشراق متفاوت است، به این معنا که در همه آثار مربوط به جز حکمة الاشراق، از رد تناسخ سخن می‌گوید، ولی در اثر اخیر، موضع او در سه مرحله بیان شده است: عقیده به حدوث نفس، که مستلزم رد تناسخ است؛ تردید در رد یا قبول تناسخ، به دلیل ضعف ادله معتقدان و منکران به تناسخ؛ و سخن از امکان یا وقوع نوعی تناسخ نزولی برای شقاوت‌مندان. این مقاله در صدد است تا اثبات کند که عقیده سهروردی به امکان نوعی از تناسخ، تا اندازه زیادی تحت تأثیر «نظریه بدن جدید» غزالی است که در باب چگونگی معاد جسمانی مطرح کرده است.

کلیدواژه‌ها: تناسخ، معاد جسمانی، معاد روحانی، جسم برزخی، رجعت، سهروردی، غزالی.

dibaji@ut.ac.ir
f.sheikhi@ut.ac.ir

* عضو هیئت علمی دانشکده الهیات پردیس فارابی، دانشگاه تهران
** دانش آموخته فلسفه و کلام اسلامی دانشگاه تهران (نویسنده مسئول)

تاریخ دریافت: ۹۸/۱۰/۲۸ تاریخ پذیرش: ۹۹/۴/۱۴

نشریه علمی آینه معرفت
دانشگاه شهید بهشتی، تابستان ۹۹

Scientific Journal of Ayeneh Ma'refat
Shahid Beheshti University
کد مقاله: ۳۲۹۶۳
صفحات: ۷۷-۱۰۰

ارزیابی تجربه زیبایی در افلاطون به مثابه تجربه‌ای مینوی با تکیه بر دیدگاه رودلف اتو

علیرضا طاهری سودجانی*
محمد رضا بیات**

چکیده

در این مقاله با تکیه بر دیدگاه رودلف اتو درباره تجربه مینوی از دیدگاه افلاطون درباره تجربه زیبایی و عشق خوانشی جدید ارائه شده است که طبق آن می‌توان تجربه زیبایی و عشق در افلاطون را تجربه‌ای مینوی شمرد. تجربه‌های دینی دارای گونه‌های متنوعی هستند و نمی‌توان آنها را در یک گونه جای داد. با توجه به این پیش‌فرض، این مقاله درصدد است تا نشان دهد که تجربه زیبایی و عشق در افلاطون در مقایسه با انواع دیگر تجربه‌های دینی به تجربه مینوی نزدیک‌تر است زیرا با تکیه بر دیدگاه رودلف اتو درباره تجربه‌های مینوی اولاً تجربه زیبایی و عشق نوعی آگاهی از موجودی "کاملاً دیگر" است که تمام ویژگی‌های آگاهی نومی‌نوس یا دست‌کم، مهم‌ترین ویژگی‌های آن را دارد ثانیاً زیبایی محض به عنوان متعلق این آگاهی تمام ویژگی‌ها یا دست‌کم مهم‌ترین ویژگی‌های امر مینوی را دارا است. بنابراین، می‌توان مواجهه با زیبایی را مواجهه با امر مینوی و در نتیجه، تجربه زیبایی و عشق در افلاطون را تجربه‌ای مینوی شمرد. با این خوانش نشان داده شده است که تجربه مینوی گستره وسیعی دارد و می‌تواند تجربه زیبایی و عشق در افلاطون را هم دربرگیرد.

کلیدواژه‌ها: تجربه دینی، تجربه مینوی، امر مینوی، عشق افلاطونی، زیبایی، رودلف اتو و افلاطون.

alireza_taheri@alumni.ut.ac.ir
mz.bayat@ut.ac.ir

* ارشد فلسفه دین دانشگاه تهران
** عضو هیئت علمی دانشگاه تهران (نویسنده مسئول)

تاریخ دریافت: ۹۸/۱۱/۱۹ تاریخ پذیرش: ۹۹/۵/۱۵

نشریه علمی آینه معرفت
دانشگاه شهید بهشتی، تابستان ۹۹

Scientific Journal of *Ayeneh Ma'refat*
Shahid Beheshti University
کد مقاله: ۳۲۱۴۲
صفحات: ۱۲۲-۱۰۱

نسبت آموزه رجعت با تعالیم یهود و عبدالله بن سبأ، نقد رویکرد ناصر القفاری به اصالت رجعت

مؤگان کلاچاهی ثابت*
محمد هادی قندهاری**

چکیده

رجعت از آموزه‌های اصیل مکتب کلامی امامیه است که از سوی سایر نحل اسلامی مورد انتقادات گسترده قرار گرفته است. ناصر القفاری اندیشمند وهابی معاصر در کتاب اصول مذهب الشیعة الإمامیه، انتقادات گسترده‌ای را به این آموزه مطرح کرده که دامنه این انتقادات ریشه‌ها، ناتمامی دلایل و دلایل بطلان این عقیده را درنوردیده است. او کوشیده تا با مرتبط دانستن این اعتقاد به تعالیم اهل کتاب و ارائه تصویری یهودی از آن، ریشه‌های آن را به خارج از اسلام گره زده و عبدالله بن سبأ را بنیان‌گذار این تفکر معرفی نماید. این امر در حالی است که افزون بر آیات و روایات متواتر دال بر آموزه رجعت، اساساً یهودیان به رجعت پسینی معتقد نیستند، و از عبدالله بن سبأ نیز هیچ‌گاه اعتقاد به رجعت مصطلح گزارش نشده است. مهم‌ترین دستاورد متن حاضر علاوه بر رد پندارهای قفاری، تبیین تمایز اندیشه رجعت در کلام امامیه و گزاره‌های منتسب به یهود و سبأیت است.

کلیدواژه‌ها: رجعت، ناصر القفاری، عبدالله بن سبأ، یهود، کلام امامیه

kchsabet.m@gmail.com
qmh313@gmail.com

* ارشد - علوم حدیث گرایش کلام و عقاید (نویسنده مسئول)
** عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی تهران شمال

تاریخ دریافت: ۹۸/۹/۳۰ تاریخ پذیرش: ۹۹/۵/۲۹

نشریه علمی آینه معرفت
دانشگاه شهید بهشتی، تابستان ۹۹

Scientific Journal of Ayeneh Ma'refat
Shahid Beheshti University
کد مقاله: ۳۱۲۷۹
صفحات: ۱۲۳-۱۴۶

بررسی تطبیقی کرامات اولیاء از دیدگاه هجویری، قشیری و امام محمد غزالی

شہلا علیہ پور*

مہدی شریفیان**

چکیده

منطبق با برخی آموزه‌های عرفان و تصوف به سالک، هنگام وصول به حق نیروی دخل و تصرف در طبیعت عطا می‌شود که نتیجه آن صدور اعمالی است که دیگران از انجام آن عاجزند که از آن به «خرق عادات و کرامات» تعبیر می‌شود.

هدف مقاله حاضر بیان دیدگاه‌های هجویری، قشیری و امام محمد غزالی در اثبات این‌گونه افعال است و از آن‌جا که ایشان از آثار پیشین و هم‌عصر خود بهره جسته و بر آثار پسین نیز تأثیر گذار بوده‌اند، بررسی آثار آنها می‌تواند روشنگر عقاید کلی پیرامون مسئله کرامت اولیاء در تصوف اسلامی باشد؛ از این‌رو این پژوهش با روش کیفی و به شیوه تحلیلی - تطبیقی و با استفاده از منابع کتابخانه‌ای و با نگاهی متن‌محور به تحلیل نظریات ایشان درباره کرامت خواهد پرداخت.

تأیید و اثبات کرامات نزد هر سه مؤلف عمدتاً مبنایی روایی و نقلی دارد و ایشان به ویژه قشیری با استناد به دلایل نقلی نظیر اشارات قرآنی، احادیث و روایات و بیان حکایات از سایر عرفا به بیان و اثبات جواز صدور کرامات از سوی اولیاء می‌پردازند. در دیدگاه آنها کرامات شرط ولایت نبوده، بلکه جزئی از مقام اولیاء و مؤید نبوت و رسالت انبیاست؛ همچنین نوع واکنش سالک نسبت به کرامات حائز اهمیت است و از این‌رو کرامت حجاب مطلق نیست و از نگاه ناظر بیرونی کارکردهای آن تبیین می‌شود. در این میان غزالی برخلاف هجویری و قشیری بر عنصر عقل و تجربه نیز در تحقق کرامات تأکید می‌ورزد.

کلیدواژه‌ها: اولیاء، کرامات، هجویری، قشیری، غزالی.

shahla.alihipoor66@yahoo.com

* دانشجوی دکتری زبان و ادبیات فارسی دانشگاه بوعلی سینا همدان

** عضو هیئت علمی زبان و ادبیات فارسی دانشگاه بوعلی سینا همدان (نویسنده مسئول) Drmehdisharifian@gmail.com

Temporal Creation of the World from Mulla Sadra's Perspective and Its Comparison with Quranic Verses and Islamic Hadith

Mohsen Izadi*
Seyed Mohamad javad Seyed Hashemi**
Ali badpa ***

Abstract

The issue of temporal creation has been a point of divergence among Islamic philosophers and theologians. Adhering to the superficial meaning of sacred texts, Islamic theologians have often argued for temporal creation of the whole universe, including the worlds of angles and nature and on the opposite side, Islamic philosophers have insisted on essential creation of the non-materials and the basic material. Mulla Sadra also believes in the eternity of the world, but tries to propose his theory in such a way that it would not be in opposition with the superficial meaning of Quranic verses and Islamic hadith (temporal creation), using especially his own ideas like "substantial motion". The present article is an attempt to collect Mulla Sadra's views on the verses and hadith he has cited in his work pertaining to temporal creation and to compare them to the views of theologians. Although the superficial meaning of the verses and hadiths shows that the world starts from inexistence, there is no clear affirmation of the temporal creation of the whole universe or its creation from non-existence. Considering time as existing independent of the world not only creates problems in reasoning, it is also not in consistent with the superficial meaning of the Quranic verses and hadith.

Key Terms: *essential creation, temporal creation, Mulla Sadra, Quran, Hadith.*

* Qom University

mohseneizadi@yahoo.com

** Qom university

javadseyedhashemi@gmail.com

*** Qom university

ali.badpa@chmail.ir

The Place of Four Subtleties in Gaining Knowledge from Ain-Al Quzat Hamedani's Point of View

Saba Fadavi*
Azim Hamzeian**
Ghodratollah Khayatian***

Abstract

An important part of Ain-al Quzat Hamedani's thoughts is dedicated to the discussion of mystic knowledge. The present article tries to investigate the role of the four subtleties out of the seven mystic subtleties in bestowing knowledge from his perspective and to analyze his epistemological foundations using cognitive sources and tools. He adds intellect to the three subtleties of insinuating self, heart and soul, but limits it to the acquisition of theoretical disciplines. He believes that heart through vision or eye of insight, insinuating self through the knowledge of insinuating self of the Prophet (P. B. U. H.) or at the state of mystic annihilation gain knowledge directly from the soul; all associated with different levels of certainty. But what highlights the role of intellect in his view is first the origin of sovereignty acting as a bridge between objective and subjective realities or as a means for translating knowledge, and second as a prerequisite for the first stage of knowledge. In general, he considers mystic knowledge as divine intuitional wisdom. He considers gnosis and mystic knowledge not just as two cognitive concepts, but as two existential worlds. That is why in Ain-al Quzat's classification, imitative and argumentative knowledge types are not considered as stages of mystical knowledge.

Key Terms: *Ain-al Quzat Hamedani, mystic knowledge, soul, intellect, heart, insinuating self.*

* Semnan university

fadavis@semnan.ac.ir

** Semnan university

ahamzeian@semnan.ac.ir

*** Semnan university

khayatian@semnan.ac.ir

Reception date: 99/2/18

Acceptance date: 99/5/4

Philosophical Rules and Ontology of Monotheism in Al-Mizan Exegesis

Mohammad Ali Rostamian*
Azadeh Ebrahimi Fakhari**

Abstract

Philosophy is one of those disciplines which have either been countered by critics and opponents or approved by proponents. Some have considered philosophical rules baseless while others have emphasized their role in giving depth to our understanding of Quranic verses and traditions. One way to demonstrate the use of these principles in the interpretation of religious texts is the study of Quranic commentaries which have a philosophic orientation. Al-Mizan exegesis written by a philosopher commentator can show the application of philosophy in deepening our understanding of the noble verses of the Qur'an. In the present article, we examine the application of philosophical rules in the interpretation of the verses related to divine monotheism in a descriptive-analytical method. The conclusion is that philosophical principles have a great role to play in the interpretation of religious texts. In his interpretation of verses 73-84 of An'am, Allameh Tabatabai has illustrated the argument of Ibrahim on the oneness of God by proposing the rule of "the need of cause to an effect in the conservation phase". He has also used the rule of "a giver cannot be without an object" and the rule of "the consonance between cause and effect" in the interpretation of verse 258 of Al-Baghareh, and the rejection of Nimrod's argument that he gives life and death. To explain the argument of restraint in the interpretation of verse 22 of Al-Anbiya, he has used "the uniqueness of the abstract type" and "the consonance between cause and effect".

KeyTerms: *philosophical rules, exegesis, divine unity, Al-Mizan Quranic exegesis, Allameh Tabatabai.*

* Isfahan University

rostamian89@gmail.com

** Al-Zahra Institute of Higher Education

msarjooghian@gmail.com

Investigating the Effect of Ghazali on Suhraward on the Issue of Reincarnation

Seyed Mohammad Ali Dibaji*
Leila Sheikhi**

Abstract

The rejection of reincarnation and the how of bodily resurrection are two important issues in Islamic philosophy and theology. In fact, they have been important for both thinkers of ancient religions and sects and for philosophers of religion in the present time. It seems that these two issues, in the context of Al-Ghazali's dispute with Ibn Sina, have created a special view for Suhrawardi. Suhrawardi has proved the bodily resurrection using the method of narration. He believes that the same body will appear in the Hereafter; however, regarding reincarnation, his position in his works, including *Talvihah* and *Lomahat*, is different from *Hekmatolshrah*. In other words, in all his works relevant to these issues, except *Hekmatolshrah*, he speaks of rejection of reincarnation. In the latter, his position is expressed in three stages: belief in the occurrence of the soul, which implies the rejection of reincarnation; hesitation in rejecting or accepting reincarnation, due to the weakness of the arguments of the believers and deniers of reincarnation; and a reference to the possibility of occurrence of some kind of descending reincarnation for the wicked. The present article is an attempt to show that Suhrawardi's belief in the possibility of some form of reincarnation is largely influenced by al-Ghazali's "new body theory" on the how of physical resurrection.

Key Terms: *reincarnation, physical resurrection, spiritual resurrection, purgatory, return, Suhrawardi, Al-Ghazali.*

* University of Tehran

dibaji@ut.ac.ir

** University of Tehran

f.sheikhi@ut.ac.ir

Evaluation of Plato's Experience of Beauty as a Numinous Experience with an Emphasis on Rudolf Otto's View

Alireza Taheri Soodejani*
Mohammadreza Bayat**

Abstract

Drawing on Rudolf Otto view on numinous experience, the present article offers a novel reading of Plato's view on the experience of beauty and love. Based on this reading, the experience of beauty and love can be considered a numinous experience. Religious experiences are of various kinds and cannot be included in one category. Having this presupposition in mind, we try to show that the experience of beauty and love, compared to other kinds of religious experiences, is closer to numinous experience. Because, based on Otto's view on numinous experience, firstly, the experience of beauty and love is a kind of awareness of a "wholly other" possessing all or at least the most prominent features of numinous awareness. Secondly, absolute beauty as the object of the awareness possesses all or at least the most prominent features of the numinous. Thus, Plato's experience of beauty and love could be considered a numinous experience. Based on this reading, the present article shows that the numinous experience has a wide scope which can include Plato's experience of beauty and love.

Key Terms: *religious experience, numinous experience, the numinous, platonic love, beauty, Rudolf Otto and Plato.*

* University of Tehran

alireza_taheri@alumni.ut.ac.ir

** University of Tehran

mz.bayat@ut.ac.ir

Reception date: 98/11/19

Acceptance date: 99/5/15

Relationship between Doctrine of Eternal Return and Jewish Teachings and Abdullah Ibn Saba: Critique of Nasser al-Qifari's Approach to the Originality of Eternal Return

Mozhgan Kolachahi Sabet*
Mohammad Hadi Qandehari**

Abstract

Eternal return (Raj'a) is one of the original teachings of the Imamiya Shiite theology, which has been widely criticized by other Islamic sects. Nasser al-Qifari, a contemporary Wahhabi thinker, has strongly criticized this doctrine in his book, Principles of the Imamiya Shiite Sect. These criticisms include the origins, the inadequacy of the reasons, and the reasons for the invalidity of this belief. He has tried to link this belief to Jewish teachings and to trace its origins outside the teachings of Islam. He has introduced Abdullah Ibn Saba as the founder of this thought. This is despite the fact that, in addition to successive verses and hadiths about the doctrine of eternal return, the Jews do not believe in a future eternal return. In addition, eternal return, as intended by Imamiya theologians has never been referred to Abdullah Ibn Saba. The most important achievement of the present article, in addition to rejecting al-Qifari's ideas, is that it explains the difference between the idea of eternal return in Imamiya theology and the propositions attributed to Judaism and Sabaism.

Key Terms : *eternal return, Nasser Al-Qifari, Abdullah Ibn Saba, Jews, Imamiya Theology.*

* Islamic Azad University, Northern Tehran Branch

** Islamic Azad University, Northern Tehran Branch

kchsabet.m@gmail.com

qmh313@gmail.com

A Comparative Study of Saints' Miraculous Deeds from Hojwari, Ghosheiri and Imam Mohammad Ghazzali 's Points of View

Shahla Eliyehpoor*

Mahdi Sharifian**

Abstract

According to some of the teachings of mysticism and Sufism, a mystic traveler, upon reaching mystic union, is granted the power to interfere in natural phenomena whose result is deeds that are interpreted as the loss of habit and mystic miraculous deeds. The purpose of the present study is to introduce Hojwari, Ghosheiri and Imam Mohammad Ghazzali's views intended to provide proof for miraculous deeds. As they drew on works of their predecessors, contemporaries and those coming at a later time, the study of their views can illuminate the general beliefs surrounding the issue of mystic miraculous deeds. To this end, the present study, adopting a qualitative, comparative, analytic method relying on library resources and text-based views, analyzes their views on mystic miraculous deeds. Their confirmation of mystic miraculous deeds is largely based on narrative reasons derived from Quranic hints, hadiths, and anecdotes narrated by other mystics. From their point of view, mystic miraculous deeds are not prerequisites of sainthood, but part and parcel of their authority as saints and confirmation of prophets' prophecy. Further, the type of reaction provided by the mystic traveler is also important, therefore, mystic miraculous deed is not an absolute veil; it's functions are explained from the outside observer's point of view. Meanwhile, Ghazzali, unlike Hojwari and Ghosheiri, emphasizes the elements of intellect and experience in the realization of mystic miraculous deeds.

Key Terms: *saints, mystic miraculous deeds, Hojwari, Ghosheiri, Ghazzali.*

* Bu Ali Sina Hamedan University

shahla.aliyehpoor66@yahoo.com

** Bu Ali Sina Hamedan University

Drmehdisharifian@gmail.com